

Ante Jelušić

Aleph

Godina je 1998. Mala i zbumjena grupa ljudi našla se na sceni kina Forum u Studentskom centru u Radionici dramskoga stvaralaštva pod vodstvom Denisa Patafte. Većina nas nije znala previše o kazalištu, ali bili smo voljni upijati sve što bi Patafta bacio pred nas. Tijekom te akademске godine dobili smo intenzivni uvid u svijet amaterskoga kazališta u Zagrebu. Posjećivali smo predstave za koje bi Patafta "sredio" karte, bili aktivni gledatelji/sudionici u nastupima Schmrtz teatra (performans na brukošjadi FER-a), čak smo jednom prilikom uletjeli u svijet znanstvene fantastike na Sferikonu u zgradi FER-a. Tamo smo vidjeli i jednu sasvim novu stranu kazališnog amaterizma. Kroz ono što se naziva LARP (*live action roleplaying*) ušli smo u svijet kompleksnih priča i intrig u kojima su glumili ljudi koji nisu imali nikakve veze s kazalištem i metodama glu-

me. Voditelj igre, mogli bismo ga nazvati i redateljem, pazio je na priču i davao upute ostalim igračima. Scenarija nije bilo, postojale su samo vodilje priče i polazišna točka. Sve ostalo bilo je improvizirano i uz redateljevu pomoć vodilo je nekom logičnom kraju. Gledali smo sve te nastupe i hvatali svaku priliku da naučimo nešto više. Malo-pomalo, dogurali smo do kraja akademске godine. Posljednjih šest mjeseci rada u SKUC-u produktiralo je predstavom *Odmaknuta stvarnost*. Nakon nje nismo htjeli stati. Shvatili smo da možemo napraviti što želimo,igrati se kazališnim poetikama i istraživati kamo dalje.

Prvi problem bio je prostor. U prepunjenom SKUC-u mjesto nije bilo, a za kulturne centre grada Zagreba ili nismo znali ili su već bili popunjeni ljudima koji su nastupali u njihovo ime. I tako je nas desetak sjedilo pred kinom nakon predstave i razmišljalo. Složili smo se da želimo raditi dalje, ali trebamo naći prostor – bilo kakva rupa, bilo što dovoljno veliko da nam pruži priliku da i dalje radimo zajedno. Igrom slučaja, od nas desetero dvojica su bili studenti FER-a. Tog dana sjetili smo se LARP-anja u divnoj

crnoj vijećnici FER-a i koliko je to bio dobar prostor. Nekoliko dana kasnije postali smo službena kazališna sekcija FER-a. U njoj su aktivno sudjelovali Vjeran Vukašinović, Luka Staudacher, Jasmina Čavužić, Domagoj Vidaković, Marijana Mijatović, Filip Brajković, Marina Pražetina te Ante Jelušić i gotovo da je svatko od članova Alepha dolazio iz nekoga drugog kruga, od studenata ADU-a, preko FER-a pa sve do različitih odsjeka Filozofskoga fakulteta. Zajedničkim snagama nas osmero pisali smo tekstove i imali redovite probe barem tri puta tjedno u zgradi FER-a. Osim nas, u Aleph su redovito prisjali gosti iz drugih skupina: Dean Krivačić, Maks Ružinski, Denis Patafta, Mario Kovač, Mihail Zoričić... Tamo negdje početkom 2000. godine, počeli smo se zanimati za poetike ostalih amaterskih skupina, razmišljali smo o tome što mi želimo reći i čime se želimo baviti. Uhvatili smo se kako trčimo od teorije kaosa do naprednih matematičkih funkcija; gledali smo kako doskačemo u Beckettov i Kafkin vrt i iz njega idemo prema Borgesovoj pripovijetki Aleph o točki iz koje je sve krenulo. Tako je i bilo. Naš trenutak spoznaje o tome što želimo raditi bio je ravan trenutku spoznaje Jorgea Luisa Borgesa, da je aleph točka u koju padaju sve ostale točke iz našega svemira. Sve je postalo jasno. Uzeli smo imenik Aleph, aludirajući na Borgesov svjetonazor, njegovu semiotičku zamršenosť te u to krenuli uklapati sve ono što nas je zanimalo. Matematika, fizika, znanstvena fantastika, filmovi, klasični dramski tekstovi... Sve je uletjelo u lonac, dobro se pomiješalo i na kraju izbacilo nas.

Kako nas je bilo podosta, od početka smo paralelno radići na više predstava. *Prah* postavljen 1999. godine bila je prva predstava iz koje je stajalo ime Aleph. Krenula je kao igra na temu Borgesove odmaknute stvarnosti u kojoj skup od pet elemenata nikad nema baš pet elemenata. Kroz daljnje improvizacije, na površini su isplivale i ostale teme koje su nam tada zaokupljale svakodnevinu pa je *Prah* na kraju postao predstava o zlostavljanju, ljudskoj samoci i onom nepoznatom koji čući za ugla i sve promatra. Stranac te predstave bio je neuspjeli pokušaj kadriranja Borgesovog Alepha. Nije nam uspjelo, ali nas je pogurnulo u pravom smjeru. Scena je bila statična te u potpunosti minimalistički nastrojena: jedan stol i jedna stolica. Ali kroz taj minimalizam omogućili smo glumcima

Kulturni centar Peščenica
24. SUSRET KAZALIŠNIH AMATERA ZAGREB
14032000 u 1915

ALEPH
vam predstavljaju

PRAH

MaxDomagojVidaković
MarijaMarinaPražetina
StranacMarijanaMijatović
RežijaDramaturgijaAnteJelušić

da igraju netom pred publikom i u potpunosti prenesu sav bijes muškarca i svu agoniju zlostavljanje žene.

Drugi dio Alepha (obično su se istodobno radila dva projekta) za to je vrijeme redovito održavao probe i radio na komadu Krvoskok Antonina Artauda koji je postavljen 2001. godine. Do tog trenutka se iskristalizirao način rada u grupi. Zajedničkim raspravama i iščitavanjima teksta dolazilo se do ideja za predstavu. U trenutku kad bi neki pojedinac odlučio da u određenom komadu vidi nešto što ga jako intrigira i gura u daljnja istraživanja, ta osoba postala bi redateljsko lice predstave te je dalje koordinirala nastupe, reviziju i probe.

Kad bi došlo vrijeme za nastup, nismo birali prostor. (...) Jednom zgodom 2001. godine s predstavom Prah nastupali smo između dva heavy metal koncerta u zagrebačkoj Tvornici kulture. Bilo je lijepo od organizatora što su nam dali prostor za nastup, ali po količini zviždanja i plastičnih čaša koje su baćene na nas činilo se da publiči nimalo ne paše 45-minutna stanka između koncerata.

Kako je vrijeme prolazilo, tako smo i mi kazališno sazrijevali. Artaud, Beckett, Pasolini,

Kafka... svi su oni bivali uvučeni u naš svijet eksperimentiranja kazališnom formom. Već je iduća predstava otišla korak dalje od Borgesa i završila u "idealiziranom postmodernističkom" iščitavanju Kafkina procesa. Predstava "Hankov način" izrasla je iz vica o sveomočnom Hanku, koji ljudima daje nesuvisele zakone, u punokrvnu sudsku farsu o bitki poje-dinca protiv birokratskog su-stava. Tema je bila poznata svima, ali paket s deset Hankovih pravila i Veliki brat iz romana "1984" Georgea Orwella dodatno su začinili priču koja se činila idealnom za Aleph. "Ljubi Hankovu guzicu i dat će ti milijun dolara kad napustiš grad. Upotrebljavaj alkohol umjerenog. Jedi pravilno. Peri ruke nakon WC-a. Razbij ljudi koji nisu poput tebe." To su samo neki od zakona koje Hank, kao svevišnje biće, nameće ljudima. Godine 2000. predstava je prvi put odi-

grana u Kinu Forum, u sklopu studentskoga doma "Stjepan Radić".

Kad bi došlo vrijeme za nastup, nismo birali prostor. Kucali smo na sve adrese i nastupali na svakoj lokaciji na kojoj nam je nastupanje bilo omogućeno. Uglavnom je rezultat bio zadovoljavajući, iako smo jednom zgodom 2001. godine s predstavom *Prah* nastupali između dva heavy metal koncerta u zagrebačkoj Tvornici kulture. Bilo je lijepo od organizatora što su nam dali prostor za nastup, ali po količini zviždanja i plastičnih čaša koje su baćene na nas činilo se da publiči nimalo ne paše 45-minutna pauza između koncerata.

Krovoskok je po svom konceptu bio predstava koja ne zahtijeva nužno veliku kazališnu scenu pa je ujedno i prva Alephova predstava koja je izašla iz hermetičnih

kazališnih prostora na gradske trgove i ulice u više hrvatskih gradova. Tako je jedan od prvih nastupa bio u Oktogonu u Zagrebu te u Splitu u Vestibulu. Već su prošle dvije i pol godine od prve Alephove produkcije. U trenućima praznog hoda svi članovi su održavali kondiciju na redovitim dvojtednim probama. Tijekom tog vremena, Aleph je izasao s FER-a te je pronašao novi prostor u Močvari. Tijekom tog razdoblja, u grupi se intenzivno čitao Daniil Harms i bilo je samo pitanje trenutka kad ćemo krenuti u novi projekt. Ali prije negoli je Harms došao na red, pisanje Samuela Becketta pokazalo se idealnim predloškom kroz koji bismo mogli pokazati neke nove misli koje su nas tada opsegdale. Tako je nakon Krovoskoga na red došla drama *U očekivanju Godota*. Kroz predstavu *Raspadanje* postavljenu 2002. godine pokušali smo pokazati kako mi doživljavamo tu Beckettovu dramu. Pronašli smo se u potrošnim klaunovima koji čekaju smisao da se pojavi. Poslije svih rotkvica i mrkvica uslijedila je predstava *Sve ono što nas tjeran poveraćanje*. Tekst nadahnut Harmsovim djelima i filmom *Schizopolis* Stevena Soderbergha pojavio se 2003., krajem treće godine postojanja Alepha, i na neki način označio je kraj intenzivnog rada na predstavama. Sve ono što smo tih godina skupljali u sebi, svaki hir, svaka teorija, isplivalo je na površinu kao satira ovoga našeg hrvatskog konzumerizma.

Nakon te predstave, pokušali su se ostvariti projekti poput *Kraljeva i Konjušara* po tekstu Mire Gavran ili *Pustolova pred vratima* Milana Begovića. Rad na tim predstavama trajao je više mjeseci dok se u konačnici nije pokazalo da jednostavno nije bilo pravo vrijeme za te projekte. Stavljeni su na led skupa s Alephom.

